

Johannes Itten

KUNST
EN
KLEUR

Een kleurenleer
over het
subjektief beleven
en
objektief leren zien
van kleur als
weg naar de kunst

Cantecler bv
de Bilt

Inhoud

Register van de kleurplaten	9
Inleiding	11
Kleuren in de natuurkunde	18
Kleurwerkelijkheid en kleurwerking	19
Harmonie van de kleuren	21
Subjektieve kleurklanken	24
Konstruktieve kleurenleer	33
De zeven kleurcontrasten	35
Kleur-tegen-kleurcontrast	36
Licht-donkercontrast	46
Koud-warmcontrast	64
Komplementaircontrast	78
Simultaancontrast	87
Kwaliteitscontrast	96
Kwantiteitscontrast	104
Menging van de kleuren	110
De kleurenbol	114
Kleurakkoord en akkoordvariaties	118
Vorm en kleur	120
Ruimtelijke werking van de kleuren	122
Impressieve kleurenleer	124
Ekspressieve kleurenleer	130
Kompositie	144
Nawoord	152
Verantwoording van de illustraties	154
Personenregister	157

Register van de kleurplaten

Plaat

I	Uit de Apocalyps van Saint Sever	De kerk van Efese	39
II	Enguerand Charonton	De kroning van Maria	41
III	Paul van Limburg	Rijtoer naar het meifeest	43
IV	Piet Mondriaan	Kompositie 1928	45
V	Francisco Zurbarán	Citroenen, sinaasappels en roos	59
VI	Rembrandt	De man met de gouden helm	61
VII	Pablo Picasso	De gitaar op de schoorsteenmantel	63
VIII	Kathedraal van Chartes	Maria met het Christuskind	69
IX	Mathias Grünewald	De musicerende engel, detail	71
X	Auguste Renoir	Le moulin de la Galette, detail 'Jeanne'	73
XI	Claude Monet	De Londense Parlementsgebouwen in de mist	74
XII	Paul Cézanne	Appels en sinaasappels	77
XIII	Jan van Eyck	De Madonna van de kanselier Rolin	81
XIV	Piero della Francesca	Salomo ontvangt de Koningin van Sheba	83
XV	Paul Cézanne	De berg Ste. Victoire	85
XVI	Uit de Apocalyps van Saint Sever	Satan en de sprinkhanen	91
XVII	El Greco	De ontkleding van Christus	93
XVIII	Vincent van Gogh	Het café bij avond	95
XIX	Georges de la Tour	De jonggeborene	99
XX	Henri Matisse	De piano	101
XXI	Paul Klee	'Der Fischzauber'	103
XXII	Pieter Breughel de Oudere	Landschap met de val van Icarus	109
XXIII	Georges Seurat	Vorstudie voor 'Un dimanche à la grande Jatte'	113
XXIV	Dominique Ingres	Liggende Odalisk	129
XXV	Konrad Witz	De synagoge	139
XXVI	Pieter Breughel de Oudere	De gelijkenis van de blinden	141
XXVII	Mathias Grünewald	Opstanding en verheerlijking van Jezus	143
XXVIII	Neroccio di Bartolommeo	De prediking van de Heilige Bernardus	151